Európsky parlament
2024-2029

PRIJATÉ TEXTY

P10_TA(2025)0229

Situácia v Afganistane: podpora žien a komunít postihnutých nedávnymi zemetraseniami

Uznesenie Európskeho parlamentu z 9. októbra 2025 o situácii v Afganistane: podpora žien a komunít postihnutých nedávnymi zemetraseniami (2025/2872(RSP))

Európsky parlament,

– so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv z 10. decembra 1948 a Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach zo 16. decembra 1966,

– so zreteľom na Dohovor OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien z 18. decembra 1979 a Dohovor OSN o právach dieťaťa z 20. novembra 1989, ktoré Afganistan ratifikoval,

– so zreteľom na rezolúciu Generálneho zhromaždenia OSN zo 7. júla 2025 o situácii v Afganistane,

– so zreteľom na správu generálneho tajomníka OSN Bezpečnostnej rade OSN z 11. júna 2025 s názvom Situácia v Afganistane a jej dôsledky pre medzinárodný mier a bezpečnosť,

– so zreteľom na Dohovor o právnom postavení utečencov z 28. júla 1951 a na dodatkový protokol k nemu z roku 1967,

– so zreteľom na zásadu zákazu vyhostenia alebo vrátenia podľa medzinárodného práva,

– so zreteľom na závery tretej schôdze osobitných vyslancov OSN pre Afganistan, ktorá sa konala 30. júna a 1. júla 2024 v Dauhe (Katar),

– so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o situácii v Afganistane, najmä na svoje uznesenie z 19. septembra 2024 o zhoršujúcej sa situácii žien v Afganistane v dôsledku nedávneho

prijatia zákona o „podpore cnosti a prevencii neresti“[1],

– so zreteľom na závery Rady zo 14. novembra 2022 o ženách, mieri a bezpečnosti a z 15. septembra 2021 o Afganistane, v ktorých sa načrtlo päť referenčných kritérií pre spoluprácu EÚ s *de facto* orgánmi pod vedením Talibanu,

– so zreteľom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie (SDEÚ) zo 4. októbra 2024[2], v ktorom sa uvádza, že systémová diskriminácia, akou je diskriminácia, ktorej sú vystavené afganské ženy pod vládou Talibanu, predstavuje prenasledovanie podľa azylového práva EÚ,

– so zreteľom na Dohodu o spolupráci, partnerstve a rozvoji medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Afganskou islamskou republikou na strane druhej[3] podpísanú 18. februára 2017,

– so zreteľom na tematické usmernenia EÚ o ochrancoch ľudských práv, o podpore a ochrane práv dieťaťa a o násilí páchanom na ženách a dievčatách a boji proti všetkým formám ich diskriminácie,

– so zreteľom na oznámenie Komisie z 10. marca 2021 o humanitárnej činnosti EÚ: nové výzvy, rovnaké zásady (COM(2021)0110), v ktorom sa uprednostňuje ochrana, pripravenosť na katastrofy a potreby žien a zraniteľných skupín,

– so zreteľom na výročnú správu Svetového potravinového programu o Afganistane za rok 2024, ktorá bola uverejnená 27. marca 2025,

– so zreteľom na index ľudského rozvoja za rok 2022,

– so zreteľom na spoločné vyhlásenie Rady a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade, Európskeho parlamentu a Komisie z 30. júna 2017 s názvom Nový Európsky konsenzus o rozvoji – Náš svet, naša dôstojnosť, naša budúcnosť,

– so zreteľom na analýzu Medzinárodnej krízovej skupiny s názvom Afghanistan: The Taliban Restrict Women’s Rights, Worsening the Humanitarian Crisis (Afganistan: Taliban obmedzuje práva žien, čím ďalej prehlbuje humanitárnu krízu), ktorá bola uverejnená 31. januára 2023,

– so zreteľom na výzvu UNICEF na financovanie humanitárnej pomoci na rok 2025, ktorá bola predložená 5. decembra 2024,

– so zreteľom na výzvu na núdzové financovanie Afganistanu, ktorú

---

1 Ú. v. EÚ C, C/2024/7211, 10.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7211/oj.

2 Rozsudok Súdneho dvora zo 4. októbra 2024, AH, FN/Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl, C-608/22, C-609/22, ECLI:EU:C:2024:828.

3 Ú. v. EÚ L 67, 14.3.2017, s. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2017/434/oj.

v septembri 2025 inicioval Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov,

– so zreteľom na výzvu UNICEF-u v reakcii na zemetrasenie v Afganistane na rok 2025, ktorá bola predložená 9. septembra 2025,

– so zreteľom na plán reakcie Medzinárodnej organizácie pre migráciu na krízu v Afganistane na rok 2025, ktorý bol uverejnený 16. decembra 2024,

– so zreteľom na výzvu Svetovej zdravotníckej organizácie na rok 2025 týkajúcu sa núdzovej situácie v oblasti zdravia, ktorá bola uverejnená 16. januára 2025,

– so zreteľom na zatýkacie rozkazy, ktoré 8. júla 2025 vydal Medzinárodný trestný súd (MTS) na najvyššieho vodcu Talibanu Hajbatulláha Achúndzádu a najvyššieho sudcu Talibanu Abdalhakíma Haqqáního,

– so zreteľom na rozsudok Súdneho dvora zo 16. januára 2024 vo veci C-621/21 o poskytovaní medzinárodnej ochrany ženám, ktoré sú vystavené rodovo podmienenému násiliu[1],

– so zreteľom na článok 136 ods. 2 a 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže 31. augusta 2025 zasiahlo provinciu Kunar na východe Afganistanu smrtiace zemetrasenie so silou 6,0 magnitúdy v provincii Kunar aj v susednej provincii Nangarhár, pri ktorom zomrelo viac ako 2 200 ľudí a tisíce ďalších boli zranené; keďže viac ako 6 700 domov bolo zničených a z celých dedín zostali len trosky, v dôsledku čoho najmenej 11 000 ľudí žije v stanoch a s blížiacou sa zimou im hrozí podchladenie; keďže celosvetové škrty v humanitárnej pomoci mali závažný vplyv na reakciu na krízu;

B. keďže vláda Talibanu výrazne izolovala Afganistan na medzinárodnej úrovni, čo viedlo k oneskoreniam pri poskytovaní medzinárodnej pomoci; keďže ženy sú zemetrasením neúmerne postihnuté vzhľadom na prísny spoločenský kódex Talibanu, ktorý bráni mužským dobrovoľníkom dotýkať sa žien, čo bránilo záchranným prácam a lekárskej starostlivosti; keďže Taliban od 5. septembra 2025 bráni afganským zamestnankyniam a zmluvným pracovníčkam vstupovať do priestorov OSN v Kábule, čím značne obmedzuje poskytovanie humanitárnej pomoci ženám a dievčatám; keďže dôsledky rodového apartheidu, ktorý zaviedol režim Talibanu, na oblasť zdravotnej starostlivosti mali negatívny vplyv na poskytovanie pomoci ženám a dievčatám; keďže nedostatok lekárok a prísne cestovné obmedzenia pre ženy a dievčatá prispeli k vysokému počtu úmrtí v dôsledku

---

1 Rozsudok Súdneho dvora zo 16. januára 2024, WS/Intervjuirašt organ na Dăržavna agencija za bežancite pri Ministerskija savet, vec C-621/21, ECLI:EU:C:2024:47.

zemetrasenia; keďže humanitárne pracovníčky zohrávajú kľúčovú úlohu pri dosahovaní postihnutých dedín, poskytovaní zdravotnej starostlivosti a psychosociálnej podpory a distribúcii pomoci;

C. keďže Taliban od návratu k moci v auguste 2021 nariadil radikálny výklad a presadzovanie islamského práva šaría, čo viedlo k takmer úplnému vymazaniu žien a dievčat z verejného života v Afganistane; keďže sa táto politika pretavila do rozsiahlych obmedzení pre ženy a dievčatá vrátane zákazov navštevovania stredných a vysokých škôl, zákazov vykonávania väčšiny foriem zamestnania, odopierania prístupu na verejné priestranstvá a k športu, zavedenia prísnych pravidiel obliekania, rušenia systémov podpory pre obete násilia a požiadaviek, aby ženy cestovali iba v sprievode mužského opatrovníka; keďže v dôsledku ďalších vyhlášok, ako je zákaz z decembra 2024, aby ženy študovali medicínu alebo sa zúčastňovali na záverečných lekárskych skúškach, sa výrazne znížil počet žien v zdravotníctve v Afganistane;

D. keďže v roku 2024 Súdny dvor EÚ vydal tri rozsudky[1] o rodovo motivovanom násilí a prenasledovaní, v ktorých uviedol, že členské štáty sú pri individuálnom posudzovaní žiadosti o azyl ženy afganskej štátnej príslušnosti oprávnené zohľadniť len pohlavie a štátnu príslušnosť;

E. keďže od 30. septembra do 2. októbra 2025 Taliban nariadil celoštátne odstavenie internetu, čím prerušil komunikáciu, lety, bankové operácie a základné služby a pripravil milióny Afgancov o prístup k informáciám a vzdelávaniu, a to najmä odstavením jedného z posledných prostriedkov, ktorý ženám a dievčatám umožňoval vzdelávať sa, vzhľadom na zákaz Talibanu týkajúci sa vzdelávania žien po ukončení šiesteho ročníka;

F. keďže podľa Svetovej zdravotníckej organizácie sa v dôsledku nedostatku finančných prostriedkov zatvorilo 422 zdravotníckych zariadení v Afganistane, čo postihlo 3,08 milióna ľudí; keďže Afganistan prechádza viacerými núdzovým situáciami v oblasti zdravia, ktoré zhoršujú už aj tak jednu z najvyšších mier úmrtnosti matiek na celom svete;

G. keďže humanitárna situácia v Afganistane je zúfalá, pričom od humanitárnej pomoci je závislých takmer 24 miliónov ľudí a takmer 15 miliónov ľudí trpí akútnou potravinovou neistotou; keďže medzi januárom a októbrom 2024 sa do Afganistanu vrátilo viac ako 1,1

---

[1] Rozsudok Súdneho dvora zo 16. januára 2024, WS/Intervjuirašt organ na Dăržavna agencija za bežancite pri Ministerskija savet, vec C-621/21, ECLI:EU:C:2024:47. Rozsudok Súdneho dvora z 11. júna 2024, K, L/Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, C-646/21, ECLI:EU:C:2024:487; Rozsudok Súdneho dvora zo 4. októbra 2024, AH, FN/Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl, C-608/22, C-609/22, ECLI:EU:C:2024:82.

milióna Afgancov, z ktorých mnohí boli násilne vrátení, čo vytvára tlak na komunity, v ktorých už aj tak panuje napätá situácia; keďže v rámci Afganistanu žije viac ako 3,2 milióna vnútorne vysídlených osôb a v susedných krajinách 5,3 milióna afganských utečencov a žiadateľov o azyl;

H. keďže škrty vo financovaní zahraničnej pomoci USA výrazne zasiahli afganský systém zdravotnej starostlivosti a programy potravinovej pomoci; keďže EÚ a jej členské štáty naďalej patria k najväčším poskytovateľom humanitárnej pomoci Afganistanu, pričom schválili núdzové financovanie vo výške 1 milión EUR okrem sumy 161 miliónov EUR na humanitárnu pomoc, ktorá už bola pridelená v roku 2025 a ktorá je určená pre organizácie v celom Afganistane; keďže humanitárna pomoc EÚ v Afganistane sa poskytuje výlučne prostredníctvom humanitárnych partnerov;

I. keďže v Afganistane naďalej dochádza k mnohým teroristickým činom zo strany extrémistických islamistických skupín vrátane Talibanu, al-Káidy a Islamského štátu – Chorásán, ktoré sú zamerané proti civilistom, menšinám a humanitárnym pracovníkom; keďže EÚ oprávnene neudržiava vzťahy s *de facto* afganskými orgánmi;

1. vyjadruje hlboké znepokojenie nad humanitárnou situáciou v provinciách Kunar a Nangarhár v dôsledku zemetrasení, vyjadruje sústrasť rodinám obetí a naliehavo vyzýva medzinárodných aktérov, aby pomohli čo najskôr poskytnúť podporu na mieste ľuďom, ktorí zemetrasenia prežili; trvá na tom, že je nutné zintenzívniť reakciu na núdzové situácie pre obyvateľstvo s nedostatočnou dostupnosťou služieb, poskytovať pomoc vracajúcim sa migrantom na hraničných priechodoch a zlepšovať zdravotnícke služby, najmä pre matky a deti; vyzýva *de facto* orgány Afganistanu, aby zrušili všetky obmedzenia, ktoré limitujú prístup k humanitárnej pomoci alebo jej distribúciu; odsudzuje ako zločin proti ľudskosti úmyselné ponechanie žien a dievčat, ktoré sa stali obeťami tejto tragédie, bez pomoci, k čomu ich odsúdil afganský režim;

2. dôrazne odsudzuje represívne opatrenia, ako je nedávne odstavenie internetu zo strany Talibanu v celej krajine; opakuje, že tieto praktiky ďalej izolujú obyvateľov Afganistanu, najmä ženy, ktoré využívajú možnosti vzdelávania online, a negatívne ovplyvňujú operácie humanitárnej pomoci a už aj tak krehké hospodárstvo krajiny; vyzýva *de facto* orgány, aby v budúcnosti takéto praktiky nepoužívali;

3. naliehavo vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby koordinovalo úsilie o zvyšovanie a poskytovanie humanitárnej pomoci, obnovu infraštruktúry a poskytovanie lekárskej a psychologickej podpory obetiam vrátane posttraumatickej starostlivosti; požaduje väčšie investície do zvyšovania odolnosti komunít, okrem iného do bývania odolného voči zemetraseniam, miestnych systémov zdravotnej starostlivosti, potravinovej bezpečnosti a živobytia žien; vyzýva

Komisiu, aby urýchlene zvýšila podporu poskytovanú Afganistanu na zabezpečenie základných potrieb a zdrojov obživy a zvýšila objem finančných prostriedkov poskytovaných z vnútroštátnych rozpočtov; vyzýva Komisiu, aby pokračovala v práci využívaním prepojení medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom; pripomína, že zhoršujúca sa humanitárna situácia a celkový nedostatok vyhliadok na lepšiu budúcnosť môžu viesť k rastúcej destabilizácii a radikalizácii, ako aj k vysídľovaniu obyvateľstva v rámci Afganistanu aj za jeho hranicami; víta zámer Komisie vyjadrený v jej návrhu Globálna Európa[1] zvýšiť podporu EÚ pre opatrenia v oblasti odolnosti a integrované reakcie na nestabilitu a naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby v tejto súvislosti zvýšili flexibilné viacročné financovanie; nabáda EÚ, aby zintenzívnila svoju spoluprácu s regionálnymi partnermi a dôveryhodnými mimovládnymi organizáciami s cieľom zabezpečiť, aby sa pomoc poskytovala bez zasahovania Talibanu, kedykoľvek je to možné;

4. s vážnym znepokojením konštatuje, že v regióne zasiahnutom zemetrasením dochádza k masívnemu prílevu afganských rodín, ktoré sa vracajú do zničených domov a na poľnohospodársku pôdu po tom, čo boli nútene vyhostené z Iránu a Pakistanu; odsudzuje porušovanie ľudských práv, ku ktorému dochádza počas týchto deportácií; vyjadruje veľké znepokojenie nad následným zvýšeným tlakom na infraštruktúru humanitárnej pomoci v týchto provinciách; vyzýva Irán a Pakistan, aby okamžite zastavili deportácie do Afganistanu; v tejto súvislosti zdôrazňuje význam dodržiavania zásady zákazu vyhostenia alebo vrátenia, najmä vzhľadom na pretrvávajúci konflikt a nestabilitu v Afganistane a prenasledovanie etnických skupín, žien a politických oponentov;

5. so znepokojením berie na vedomie situáciu afganských obhajcov ľudských práv, novinárov a ďalších verejne známych osobností, ktoré v poslednom desaťročí podporovali demokratický rozvoj v Afganistane a ktorým boli udelené doklady, ktoré im umožňujú dočasný pobyt v Pakistane; vyzýva EÚ a jej členské štáty, aby v relevantných prípadoch a pokiaľ je to možné, pomáhali týmto osobám s procesom podávania žiadostí;

6. dôrazne odsudzuje početné rodovo motivované obmedzenia a diskriminačné politiky Talibanu, ktoré bránia afganským ženám v prístupe k vzdelávaniu, zdravotníckej odbornej príprave, zdravotnej starostlivosti a humanitárnej práci, čo vedie k zavedeniu rodového apartheidu; vyzýva EÚ, aby podporila uznanie rodového apartheidu za zločin proti ľudskosti; vyzýva *de facto* orgány Afganistanu, aby zrušili všetky obmedzenia týkajúce sa žien, a vyzýva na okamžité obnovenie plnej, rovnocennej a zmysluplnej účasti žien a dievčat na

---

[1] Návrh Komisie zo 16. júla 2025 na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Globálna Európa (COM(2025)0551).

verejnom živote; opakuje svoju výzvu EÚ a členským štátom, aby prijali všetky potrebné opatrenia, ktoré afganským ženám umožnia zmysluplne sa zúčastňovať na medzinárodných fórach a rokovaniach; osobitne naliehavo vyzýva *de facto* orgány, aby vzhľadom na drastický nedostatok zdravotníčok v krajine opätovne otvorili zdravotnícke vzdelávacie centrá;

7. vyzýva *de facto* orgány, aby okamžite zrušili obmedzenia pre humanitárne pracovníčky a študentky, aby umožnili ženám plne sa zapájať do záchranných prác v rámci reakcie na katastrofy a aby organizáciám pre práva žien umožnili pokračovať v práci v Afganistane; osobitne vyzýva orgány, aby okamžite zrušili všetky obmedzenia týkajúce sa žien pracujúcich pre organizácie občianskej spoločnosti na miestnej aj medzinárodnej úrovni, aby mohli vo svojej práci pokračovať;

8. odsudzuje pretrvávajúce násilie páchané na ženách v Afganistane vrátane znásilnení a sexuálneho násilia, nútených (detských) manželstiev, domáceho násilia a prípadov mrzačenia ženských pohlavných orgánov;

9. trvá na tom, že Taliban musí zabrániť al-Káide, Dá’išu, Islamskému štátu – Chorásán a ďalším teroristickým skupinám a jednotlivcom, aby využívali afganské územie na ohrozovanie alebo narušovanie bezpečnosti akejkoľvek inej krajiny, a to tým, že odmietne prijať členov týchto skupín a zabráni im vykonávať činnosti v oblasti náboru, výcviku a získavania finančných prostriedkov; vyjadruje obavy, že tieto záväzky sa neplnia; naliehavo vyzýva všetkých príslušných partnerov, aby zintenzívnili svoje úsilie o rozbíjanie všetkých sietí na financovanie terorizmu;

10. vyzýva EÚ a členské štáty, aby zvýšili tlak na Taliban, a to aj prostredníctvom cielených sankcií, zmrazenia aktív a zákazu cestovania voči vodcom Talibanu zodpovedným za systematické porušovanie ľudských práv, a aby sa zdržali obnovenia diplomatických vzťahov s Talibanom v súlade s piatimi kritériami stanovenými v záveroch Rady zo septembra 2021 o Afganistane;

11. vyzýva medzinárodné spoločenstvo, aby primälo Taliban zodpovedať sa za svoje činy, a to aj prostredníctvom zriadenia nezávislého vyšetrovacieho mechanizmu OSN pre Afganistan, a aby vykonalo zatýkacie rozkazy MTS vydané na najvyššieho vodcu Talibanu Hajbatulláha Achúndzádu a najvyššieho sudcu Talibanu Abdalhakíma Haqqáního z júla 2025, ktoré boli vydané na základe zločinov proti ľudskosti súvisiacich s prenasledovaním žien a dievčat; vyjadruje podporu prebiehajúcim vyšetrovaniam rodovo motivovaného prenasledovania a iného porušovania ľudských práv;

12. víta zriadenie nezávislého vyšetrovacieho mechanizmu pre Afganistan v reakcii na požiadavku afganských obetí ako významný

míľnik v úsilí o dosiahnutie pravdy, spravodlivosti a zodpovednosti pre afganský ľud, ktorý trpí medzinárodnými zločinmi a porušovaním medzinárodného práva v krajine; víta aj obnovenie mandátu osobitného spravodajcu OSN a opakuje jeho výzvu na vyvodenie zodpovednosti;

13. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, vládam a parlamentom členských štátov, osobitnému vyslancovi EÚ pre Afganistan a *de facto* orgánom Afganistanu.